

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " " pe 1/2 an. 2 " 50 " " România și străinătate pe an. 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 3 fl., până la 200 de cu- vinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; ează banii de prenumerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografei diecesane în Caransebeș</p>
---	--	---

CRISTOS A ÎNVIAT!

„Cristos a înviat din morți cu moartea pre moarte călcând și celor din morminte vieată a dăruit.“

Iată cuvintele, ce înveselesc inimile credincioșilor, — iată cuvintele, ce lovesc ca fulgerul pe cei necredincioși, — iată cuvintele, ce schimbă fața lumii întregi!

Și astăzi, când nu este limbă, care să nu rostască și urechi, cari să nu audă cuvintele: „Cristos a înviat“ nu putem să nu considerăm însemnătatea învierii lui Isus.

Domnul Isus Cristos a venit pe pământ, ca să învețe pe oameni ce trebuie ei să creadă și cum să viețuiască, pentru ca să fie fericiți. Învețăturile lui au avut mulți și puternici contrari. Acești contrari căutau feluri și chipuri, ca să facă imposibilă învețătura lui. Remănând însă încercările lor fără nici un rezultat, ei au mers până acolo, încât au decis moartea lui Isus. Cine nu știe întrigele Fari-seilor, cari au atăcat baza moralității adevărate, cine nu cunoaște apucăturile Saducheilor, cari au sguduit din temelii credința dreaptă?!

În contra tuturor acestora au pășit Isus foarte rezolut, combătându-i cu argumente, ce numai înțelepciunea divină le poate afla. Și cu toate aceste, cât de mare era numărul acelor, cari într'adevăr au primit învețăturile lui Isus și au trăit după ele? Mic, ba am putea zice, foarte mic, pentru că chiar apostolii vâzând pe Isus prins și tērăit ca cel din urmă criminal l'au părăsit; sântul ap. Petru se lapedă chiar de Isus, adecă de învețăturile lui, se lapedă și încă de trei ori?!

Mai târziu apostolii însă devin earăș aderenți ai lui Cristos.

Ce i-a convertit la acela, pe care mai înainte îl părăsiseră și de care odinioară se lăpădaseră?

Faptă, că Isus a murit pentru adevărul învețăturii sale. „Te jur pe Dzeul cel viu, se ne spuni, de ești tu Cristos, Fiul lui Dzeu“ — astfel fu întrebat Isus de arhieriei, cărturarii și bētrânii poporului, cari voiau să-l omoară. Isus răspunde afirmativ iar lui Irod, care voia să-l scape de furia Iudeilor, zice: „Eu spre aceasta m'am născut și spre aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc adevărul“ (Ioan 18, 37); — cu alte cuvinte Isus nu neaga adevărul celor predicate la nici un cas, întēple-se cu el ori ce, el nu se desvinovēște. Isus este dat morții. Dară „mărturisirea bună“ făcută înainte lui Pilat este puternic motiv, care îndeamnă la primirea învețăturii lui Isus și viețuirea după ordinile lui fără pată și fără prihană (I Tim. 6, 13—14).

Și dacă este moartea lui Cristos o dovadă despre adevărul doctrinei sale, apoi cine va contesta, că învierea lui din morți nu este o dovadă și mai puternică, dovada dovezilor despre acelaș lucru? „Dacă Cristos — zice Apostolul neamurilor — n'a înviat apoi zadarnică este vestirea noastră, zadarnică și credința voastră.“ (I Cor. 15, 12).

Eată pentru ce Apostolii, oamenii cei simpli, sficioși ba chiar fricoși, convinși despre adevărul doctrinei sigilate cu moartea și învierea lui Isus devin cei mai mari aderenți ai acestuia și mai zeloși predicatori ai învețăturilor lui. Iată de ce învețătura celui înviat o primesc toate popoarele cu brațe deschise.

Învierea Domnului nostru Isus Cristos este însemnată încă și din alt punct de vedere:

Ea ne asigură, că și noi vom învia.

Moartea este o urmare necesară a păcatului strămoșesc. Acest păcat a depărtat pe om dela pomul vieții, ale cărui fructe ar fi putut susține viața omului pentru totdeauna, acest păcat a introdus în

corpul omului boalele și slăbiciunea, înainte-mergătorii morții. „*Moartea corporală* — zice părintele Augustin — *nu ne atinge prin vr'o lege naturală, fiind că Dzeu nu a creat moartea pentru om; moartea nu este pentru el, decât urmarea păcatului*“ (de civit. dei 13, 15). Această idee o conțin curat și cuvintele: „*îndată ce veși mânca, veși muri.*“

Dară Isus Cristos a învins moartea, asupra căreia și-a arătat puterea încă înainte de a muri. „*Cristos s'a sculat din morți, s'a făcut primatele celor adormiți*“ (I Cor. 15, 20) și iarăș „*Cristos, sculat fiind din morți nu mai moare; moartea nu mai are putere asupra lui*“ (Rom. 6, 9).

Și „*precum prin om a venit moartea, prin om și învierea morților: căci precum toți cei întru Adam mor, așa toți cei în Cristos vor învia*“ (Rom. 6, 21—22), — cu alte cuvinte: pe cât de sigur este, că păcatul lui Adam s'a estins asupra tuturor oamenilor, tot atât de hotărît este, că și oamenii vor fi părtași la învingerea, ce a reportat-o Cristos asupra morții, adică: *toți vom învia.*

Învierea noastră însă depinde dela anumite condițiuni, ce sunt indicate în s. scriptură. Isus zice: „*Eu sunt învierea și viața, cel ce crede întru mine, de va și muri viu va fi*“ (Ioan 11, 25) și iarăș: „*Cel ce mănâncă corpul meu și bea sângele meu are viață vecinică și eu îl voi învia pre el în ziua cea de apoi* (Ioan 7, 51); tot așa apostolul Pavel: *Neam îngropat împreună cu Isus prin botez în moarte iar de am murit împreună cu Cristos, credem, că vom și învia împreună cu densus*“ (Rom. 6, 4—8), — deci condițiunile, sub cari putem fi părtași învierii sunt *credința, faptele bune* — fără de cari credința este moartă — și *impărtășirea cu sântele taine.*

Așadar de câte ori zicem sau auzim cuvintele „*Cristos a înviat*“ de atâtea ori se gândim cu evlavie și cu însuflețire de credință la acela, care prin învierea din morți a dat strălucită dovadă despre divinitatea sa și a învățăturilor sale; mai departe se nu ne temem de moarte, fiind siguri, că „*va sosi oara, când morți vor auzi glasul Fiului lui Dzeu, și aceia, cari vor auzi, vor învia*“ (Ioan 5, 25); — în fine se ne dăm silință, ca la judecata după înviere se ni se zică: „*Veniți binecuvântații părintelui meu, de moșteniți împărăția, care este gătită voaue dela întemeierea lumii*“ (Mat. 25, 34) și așa se devenim în adevăr „*moșteni ai lui Dzeu și împreună moștenitori ai lui Isus Cristos* (Rom. 8, 17)“ !

Meetingul dela Carloveț

Marele meeting al Sârbilor din Ungaria și Croația a reușit pe deplin. Numărul participanților s'a urcat la 20.000

Ordinea de zi a adunării a fost următoarea :

Liturgia cu chemarea Duhului Sânt s'a început la oara 10; biserica era indesată de popor, o mare mulțime a fost silită a asculta serviciul divin d'afară. A celebrat însuși patriarhul, cu mare și splendidă asistență; și a ținut și o scurtă cuvântare, în care a salutat poporul și a dat expresiune bucuriei sale pentru că 'l vede adunat în număr așa de extraordinariu, într'o cauză așa de gravă.

Adunarea însăș s'a ținut în piața Carlovețului, înaintea catedralei.

Președintele comitetului convocătoriu *Dr. Mișa Mihailoviciu* urcând tribuna, salută poporul de binevenire, prezentează pe *Svetozar Iancoviciu* ca reprezentantele autorității civile și invită adunarea a se constitui.

Poporul proclamă cu unanimitate de președinți: pe *DD. Baron Ioan Jivoviciu*, pe avocatul *Giura Zveiciu* și pe protopopul *Sava Stoișici*; de notari: pe *dl Emil Gavrilla* prim-redactorul „*Zastavei*“ și pe parohul *Ioan Ioanoviciu*.

Președintele ocupându-și locul, dechiară adunarea de deschisă, și propune, ca adunarea înainte de toate să trimită Maj. Sale următoarea depeșă telegrafică :

„*Maj. Sale Impăratului și Regelui Francisc Iosif I. în Viena.*

„*Adunarea poporală a poporului sârb de pe întreg teritoriul metropoliei de Carloveț întrunită spre a-ș descoperi ținuta sa față de reformele politice bisericești ale guvernului ungar, știind că biserica dreptcredincioasă sârbă și drepturile ei autonome pe teritoriul Coroanei Stului Stefan se află sub aripile și prea înaltele îngrijiri ale Maj. Voastre, descopere și cu aceasta ocaziune sărbătorească Maj. Voastre, ca a tot preafnduratului său Rege și Domnitoriu, nealterabila sa supunere, credință și fidelitate dovedită în decurs de seculi și sigilată prin sângele protopărinților săi.*“

Această propunere s'a primit cu mare însuflețire din partea adunării, pre lângă urale de „*Trăiască regele!*“

După acestea președintele prin puține cuvinte accentuează istoria luptelor poporului sârb și a atacurilor celor mai noave politice, cuprinse în reformele politice bis. ale guvernului ungar; — face amintire că înainte de 46 de ani, în prima Maiu, chiar pe acest loc s'a ținut însemnata adunare a poporului sârb, carea a avut urmările cunoscute, . . . invită pe redactorul jurnalului „*Srbobran*“ *P. Ioanoviciu*, ca să cetească și motiveze următorul proiect de rezoluțiune :

Adunarea metropoliei sârbesti de Carloveț întrunită în 7 Aprilie în Carloveț (în Syrmia), la care a participat poporul din întreaga metropolie de Carloveț, anume din diecesele Bacica, Vêrșet, Carlovețu-de-sus, Timișoara, Pakraț și Buda, în scopul de a lua pozițiune contra re-

formelor de politică bisericească a guvernului unguresc, enunță în unanimitate:

I. Poporul sârbesc de sub coroana s. Stefan de la venirea sa în această țară și până în această zi totdeauna cu loialitate și-a împlinit datorințele sale cetățenești și patriotice, sincer și fără șovăire, vărsând chiar, când s'a recerut, și scumpul sânge al fiilor săi pentru Rege și pentru noaua sa patriă. Din care motive acel popor cu drept poate pretinde și dela acest stat, ca și el să respecte și să stimeze drepturile și interesele acestui popor, câștigate cu sângele străbunilor săi, făcând astfel posibilă existența drepturilor sale și libera întrebuintare a autonomiei bisericei sale naționale.

II. Adevăratul temelie al bisericei noastre și al autonomiei sale pe teritoriul coroanei Ungariei se întemeiază pe privilegiile împărătești și pe legile fundamentale ale țării, anume pe artic. de lege 27 din 1790 și 1791, în care sunt recunoscute și înartulate privilegiile poporului sârbesc; mai departe în legea art. 9 din 1868, care e adusă cu privire la autonomia noastră bisericească școlară; — până când reformele politice bisericești propuse din partea guvernului ungar nu numai că vatămă esențial dogmele drept-credincioși, ci sgudue până în temelie sa autonomia bisericei noastre naționale, ba chiar și unitatea bisericească a metropoliei de Carloveț. Din aceste motive această adunare a întregii metropolii de Carloveț sârbătorește respinge și protestează contra politicii bisericești a guvernului reg. ung. alăturându-se către protestul episcopilor drept credincioși sârbești, care la 9 Mai 1893 Pau așternut Maj. Sale și așteptând de la acest episcopat că și în casa de sus cu ocaziunea dezbaterilor asupra cunoscutului proiect de lege își vor împlini cu scumpătate datorința întru apărarea bisericei.

III. Exprimând dorința generală a poporului sârbesc, această adunare așteaptă din partea factorilor competenți convocarea cât mai grabnică a congresului bisericesc național, ca să-și facă datorința în cauza sancționării acestei legi și cumcă ca superioritatea cea mai mare a poporului sârbesc de sub coroana s. Stefan, să-și ridice glasul în această cestiune de viață a autonomiei și naționalității sârbești.

IV. Pe acei deputați sârbi din dieta ungară, cari au votat pentru această lege și cu aceasta într'o singură întorsătură și-au uitat de credința lor și de poporul sârbesc, adunarea presentă îi condamnă în modul cel mai aspru, eară pomenirea lor o predă viitorimei spre aducere aminte.

V. În cât privește ținuta altor popoare din patrie față de reformele politice-bisericești poporul sârbesc se alătură în lupta popoarelor ce combat această lege apărându-ș propriile lor interese bisericești naționale și această adunare enunță solidaritatea sa deplină cu acele popoare.

VI. Presidiul acestei întruniri este însărcinat a aduce la cunoștință tuturor cercurilor decizitoare aceste hotăriri.

Dat în adunarea Sârbilor drept credincioși din în-

treaga metropolie a Carlovețului în Carloveț la 7/19 Aprilie 1894 Baron *Iovan Jivovicu*, *Giura Zveiciu*, protopopul *Sava Stoișiciu* președinti; *Dr. Emil Gavrița*, parohul *Iovan Ivanovicu* notari.

După cetirea proiectul de rezoluțiune *Ioanovicu* într'o vorbire lungă esplică poporului tendințele reformelor bisericești, motivează că aceste legi vatămă legea și naționalitatea sârbă; mai de parte: că prin numitele legi se alterează autonomia bisericei sârbești, se atacă unitatea metropoliei, pe care și-au câștigat-o înainte de ce au venit pe acest pământ și carea, fără învoirea lor (a Sârbilor) nu li-se poate lua. Sârbii din Croația, Slavonia și Dalmația, de și nu-'s atinși de numitele legi, totuș se dechiară solidari în luptă cu Sârbii din Ungaria. Invită poporul să se pună cu toată căldură pe apărarea drepturilor sale și să primească proiectul de rezoluțiune.

Preotul *Damian Preradovicu* într'o însuflețită vorbire întonează cum se vatămă învățăturile religioase, ear naționalitatea va ingenuchia sub sarcina reformelor politice.

Preotul *Giura Straițiu* motivează, că numitele legi tind a desbina poporul de biserica și de preoțimea sa, de datinele sale, iar unde nu există datine populare, acolo nu există nici sârbime strâns legată de credința orientală.

Dr. Mihail Polit esplică și esaminează fie-care proiect de lege, face amintire de lupta grea a poporului sârb din Ungaria, descopere, că acest popor azi nu este reprezentat în dieta țării, nu are pe nime să apere drepturile și interesele poporului sârb.

Toți vorbitorii au recomandat adunării să primească proiectul de rezoluțiune, ce se și întâmplă.

A urmat apoi cetirea telegramelor de felicitare.

Un plugariu *Bojidar Vuici* a mulțămît poporului adunat pentru ostenelele și jertfele prestate, — apoi președintele a dechiarat adunarea și ședința de încheiată.

In ajunul sinodului

Cu ajutoriul lui Dumnezeu am ajuns eară înainte sinodului eparhial; numai puține zile ne despart dela deschiderea lui, respective dela întrunirea aici în Caransebeș a aleșilor și trâmășilor credincioșilor sântei noastre biserici dreptcredincioase-strămășesci.

Sinodul de acuma are o însemnătate nouă, căci cu acesta intrăm în un nou ciclu de trei ani, adecă în periodul al nouelea al vieții constituționale bisericesci.

Prea Sântitul nostru Episcop diecesan în conțelegere cu Venerabilul Consistoriu a dispus, după cum scim, ca în întreaga diecesă să se pună în curgere alegerea deputaților și aceasta s'a și efuluit, și așa în curând vom avea fericirea a vedea

față în față pe aceia în carii credincioșii și-au pus încrederea, și cari deci vor avea cu trup cu suflet să servească pentru prosperarea și întărirea bisericii noastre, respective a credincioșilor ei, și a națiunii noastre românești.

Sunt între cei aleși și bărbați încărunțiți în luptă, cu cari ne-am mândrit în totdeauna, cari au fost decoarea sinoadelor noastre, dela cari deci scim cu siguranță că numai bine putem aștepta. Dară sunt acum aleși și bărbați mai tineri, începători în luptele noastre în general și în special în lucrul estinsului agru al bisericii. Nu dubităm însă nici pe un moment, că și acești bărbați își vor împlini datorința lor sânta cu cel mai mare zel și conștiință, căci dacă nu ar fi simțit în densii dorință și voință fermă — isvorită din iubirea bisericii — de a contribui și densi cu munca lor la lucrarea agrului bisericii, nu ar fi primit încrederea credincioșilor.

Și mare lipsă avem de brațe muncitoare, de zel și abnegațiune! Avem mare lipsă, pentru că și pericolul e mare, carele se ivește din toate părțile.

Spiritul timpului de astăzi saturat cu nenumerate baccile vrăjmașe bisericii a și aruncat lațul său asupra bisericii și acesta mereu se strânge împrejurul corpului ei.

Încotro numai ne uităm vedem semne de vifore, ici-colo fulgeră, se aud tunete.

Este dară datorința imperativă a tuturor fiilor bisericii, și în locul prim a acelora cari au luat asupra-și misiune, ca fără a perde timpul cu puteri unite să lucreze într'acolo, ca spiritul timpului se nu-și ajungă scopul, ca să i-se rupă lațul ce l-a aruncat asupra bisericii de o parte, eară de altă parte, ca din resputeri să grăbim a adăposti roadele muncii noastre de până acum, să grăbim a întări edificiul bisericii noastre strămoșești, ca așa când va erumpe furtuna să putem privi liniștiți, având siguranța deplină că zidurile edificiului bisericii sunt solide și nu se află pe năsip.

Superintendentul reformat din Cluj Dominic Szász, nu de mult între altele a zis: „Semnele timpului ne fac atenți, poate mai mult ca ori când, ca să nu întârziem. Acea transformare internă adânc tăietoare, a cărei proces s'a pus în curgere în viața noastră de stat, atinge mai de aproape pe toate bisericile din patrie și în rândul acelora și pe a noastră, și trebuie să fim gata la aceea, ca cu întreaga armatură spirituală a credinței și vieții protestante, în măsură cu mult mai potențată decât până acum să putem a ne presenta între barierele emulațiunii, și în speranța sigură a învingerei să luptăm lupta tare nu numai a conservării noastre, ci (fiind luători de samă la cuvântul admonătoriu a timpului) și a desvoltării și progresării infinite.“

Astfelu vorbește superintendentul bisericii reformate, a aceleia, carea nu are a se teme de perderi seau strămtorări în urma procesului străformătoriu pe carele l-a amintit, ba din contră, se poate

aștepta la sprijinire mai mare materială, decât cum a avut până acuma, punându-i-se în perspectivă o subvenționare mai însemnată din partea vistieriei statului.

Dacă vorbește astfel superintendentul reformat, a cărui biserică se află între împrejurări neasemenat de favorabile, și carea prin procesul transformătoriu susatins nu este jignită în învățăturile ei cardinale, ce se zicem noi?

Este adevărat, procesul transformătoriu ce este acum în viața de stat atinge foarte de aproape biserică noastră dreptcredincioasă, maica noastră iubitoare, carea în trecut ne-a îngrijit, ne-a mângăiat și ne-a ocrotit de n'am perit în nefericitele furtuni ce au trecut preste capul nostru. Dară nu numai o atinge foarte aproape, ci și taie adânc în învățăturile ei și în viața noastră religioasă.

Și dacă este adevărat, apoi nici noi nu avem timp de pierdut, și noi trebuie să întărim biserică noastră, să ne intrarmăm cu armele credinței și a vieții credinței noastre dreptmăritoare, arme probate, ca așa să nu fim învinși. Și noi să fim luători de samă la semnele timpului, să fim intrevzie eară nu dormitând și aceasta cu atâta mai mult, căci noi nu avem să așteptăm de nici unde ajutoriu, fără numai dela Dzeu și dela noi înșine.

Spiritul timpului de astăzi infectat cu multe baccile otrăvicioase, procesul de transformare pus în curgere prin noiele proiecte de legi, respective prin noua politică bisericească, trebuie să îndemne sinoadele noastre eparhiale la muncă încordată și neobosită, căci mare este rezponzabilitatea ce zace asupra lor.

Sinoadele noastre eparhiale fără îndoială sunt conșie de datorințele lor și de rezponzabilitatea ce o au, și ele își vor da toată silința pentru a corespunde pe deplin chemării lor și încrederei puse în ele.

Dară și singuraticii membri ai lor nu-și vor uita obligămintul luat; și dela densii se așteaptă ca atât în sinod cât și afară de sinod să nu-și uite că sunt membrii unei corporațiuni bisericești și ca atari au sânta datorință a conlucra necurmat, adecă nu numai în sinod, pentru binele comun bisericesc, și a-și îndrepta activitatea lor astfelu, ca ea să nu vină în contradicere cu învățăturile bisericesci, și cu sântământul general al bisericii.

Biserică noastră sântă așteaptă credință, iubire și alipire dela aceia, cărora le-a pus în mână datorința priveghierii și a îngrijirii pentru evitarea pericelilor ce o amenință.

În cauza Băilor Erculane

Am amintit în numărul trecut al Foi noastre, că o deputațiune de fosti grăniceri, constătătoare din Dnii Ioan Lințu, N. Poșta și P. Șandru au predat Escelenței Sale Dlui Ministru de agricultură o pe-

țițiune în cauza Băilor Erculane. Petițiunea înaintată este următoarea :

Esceleța Ta, Domnule ministru de agricultură!

Fostii grăniceri și următorii lor legali din fostul regiment confiniu-bănățan-român Nr. 13 (comitatul Căraș-Severin) au avut din bătrâni dreptul de a folosi grătit băile populare și ludovicene din băile erculane.

Prin legea fundamentală grănicerească din anul 1850, § 50, care în traducere fidelă sună: „grănicerii care au lipsă de băi, au dreptul de a folosi grătit băile minerale, ce se află pe teritoriul confiniului militar“, a devenit dreptul acesta un drept legal, carele pe timpul sistemului militar să asigura totdeauna grănicerilor la esarendarea băilor din partea autorităților militare competente față de arendator prin contract, astfel, că arendatorului nu îi era permis să ridice dela fostii grăniceri nici o taxă — poarte aceasta ori-ce nume — pentru folosirea băilor mai sus numite.

După provincializarea confiniului militar, care a avut loc la anul 1872 și până la finea anului 1888 s'au folosit fostii grăniceri și următorii lor legali neconturbați de dreptul lor asigurat prin legea numită, dar dela anul 1889 încoace, arendatorii actuali ai băilor erculane ridică dela fostii grăniceri și următorii lor taxe pentru folosirea băilor, precum și taxe de musică, ceea-ce e în evidentă contrazicere cu §. 50 al legii fundamentale grănicerești din anul 1850 încă în vigoare.

Fostii grăniceri văzând cum au după an li se calca dreptul lor legal de cătră arendatorii băilor erculane s'au întrunit în conferențele convocate în Caransebeș, Teregova, Mehadia și Bozovici pe ziua de 26. 29. 30. Decembre 1893 și. 2 Ianuarie 1894, la cari au asistat și autoritățile politice și după mai multe desbateri s'a adus unanim concludul că: „nerespectarea dreptului foștilor grăniceri de a folosi grătit băile populare și ludovicene din partea arendatorilor să se aducă prin o deputațiune la cunoștița înaltului minister r. u. de agricultură și domenii, ca parte contractantă, cu aceea rugare umilită, că acest drept a foștilor grăniceri să li-se asigureze și din partea înaltului minister reg. ung. tocmai așa cum li-se asigura sub sistemul militar în graniță“, alegând conferința în deputațiunea esmitândă pe umilit subscriși.

Esceleța Voastră, Domnule Ministru!

1. Considerând că fostii grăniceri au câștigat dreptul acesta dela preabunul nostru monarh ca respłată și ca semn de prea înaltă recunoștița pentru serviciile însemnate ce le-au prestat ei patriei la ridicarea zidirilor primordiale și acelor ce s'au ridicat până la provincializarea confiniului militar, căci dênșii până la anul 1850 trebuiau să facă toate lucrările de lipsă în băi de robotă fără nici o plată și numai după anul 1850 pe jumătate din plata ce o primiau lucrătorii negrăniceri.

2. Considerând că fostii grăniceri și înainte de anul 1850, deci înainte de ce se înarticulase dreptul lor din cestiune în legea fundamentală grănicerească, au folosit

în mod grătit băile desnumite, adecă numai pe baza dreptului tradițional, moștenit din generație în generație.

3. Considerând că §. 50 al legii fundamentale grănicerești din anul 1850, garantează foștilor grăniceri în mod evident și necontestabil dreptul de a folosi grătit băile, lege care și azi e în vigoare, căci deși e desființată instituțiunea confiniului militar, totuș nu sunt desființate drepturile foștilor grăniceri și legile care le garantează.

4. Considerând că rescriptul regesc dela 9. Iunie 1872, la §. 19. sună în traducere fidelă „toți locuitorii teritoriului confiniului banatic și ai batailoniului din Titel se vor susține în deplinul și neștirbitul drept de proprietate a tuturor posesiunilor de pământ și de realități, care le-au câștigat pe baza legilor sustânde în confiniul militar după cum sunt aceste posesiuni introduse în cărțile funduare ca proprietate ale lor.

Aceste dispozițiuni sunt valabile în ceea ce privește posesiunea de pământ și de realități a singuraticelor persoane, familii, comuniuni de casă, apoi a corporațiunilor clericale și lumești.

Deci toate aceste categorii au să rămână în folosința neconturbată a proprietăților de pământ și realități precum și altor drepturi ce se refer la aceste“.

Având foștii grăniceri în băile erculane casa lor proprie, după cum dovedește alăturatul estras din cartea funduară, apoi de această realitate e legat și dreptul de a folosi grătit băile mai desnumite.

5. Considerând că deputații fostului confiniu militar deja la 11. Maiu 1874 sub Nr. 537 au subșternut dietei un proiect de rezoluțiune asupra gravamenilor poporului grăniceresc rugându-se între altele ca dreptul acestora de a folosi grătit băile minerale ce se află pe teritoriul confiniului militar să li-se asigureze și pe cale legală.

6. Considerând că neobservarea dreptului foștilor grăniceri de a folosi grătit băile populare și ludovicene din partea arendatorilor preșenți nu numai că învoalvă jertfe materiale dela fostii grăniceri, dar și s'gudue din temelie încrederea lor în sfințenia legilor umilit subscriși ca delegați în numele foștilor grăniceri și a următorilor lor Vă rugăm respectuos pe Esceleța Voastră să binevoiți a dispune: ca dreptul de a folosi grătit băile desnumite să se redee petenților în modul cum s'a observat sub autoritățile militare până la anul 1872 și sub cele reg. ung. până la anul 1888, adecă fără nici o taxă, nici pentru băi, nici pentru musică, căci prin ridicarea taxei din urmă s'ar face ilusorie folosirea grătită a băilor.

Esceleța Voastră Domnule Ministru! Dela Esceleța Voastră atêrnă delăturarea acestui rêu de care au fost atinși pe nedrept fostii grăniceri în anii din urmă, și de aceea repeșind rugarea noastră umilită, totodată rugăm cu profund respect pe Esceleța Voastră să binevoiți a ne comunica grațios încă acuma dacă fostii grăniceri pot recăștiga dreptul lor legal și dacă se pot folosi de el deja din sesonul prim al anului curent, căci în cas negativ sântem siliți a subșterne plângerile foștilor grăniceri Maiestății Sale prea iubitelui nostru rege. Pe când Vă rugăm, Esceleța Voas-

tră să binevoiti a primi asigurarea celui mai profund respect al nostru, rămânem

Caransebeș, în 11 Aprilie 1894.

aplecați servi

Andrei Ghidiu,
Nicolae Posta,
Ion Lințu,
Pavel Șandru.

Biserica și comuna ort. or. în Poțdam în Prusia

În apropiere de Berlin, în Poțdam (castel de vară al regelui Prusiei) există o colonie de Ruși ort. or. Această colonie își trage originea din soldații dați de împăratul Rusiei Alexandru I. regelui Prusiei Friedrich Wilhelm. Rușii aceștia însă cu timpul și-au uitat cu totul limba strămoșască și sînt azi cu totul germanisați. Dară cu credința nu s'a întâmplat așa; căci nici unul nu s'a lăpădat în decursul mai unui secol de ortodoxie. Toți se țin de ortodoxia strămoșască, chiar așa, că nici unul, precum este statistic verificat, nu se însoară cu o germancă, pînă nu trece la biserica ortodoxă. De aceea trebuie să ne mirăm de conservatismul în punctul ortodoxiei al coloniei acesteia încunjurate de protestanți; din cauza aceasta vom să aducem aici câteva date după o gazetă rusască, care comunică cam următoarele:

La anul 1829 a edificat aici în Poțdam împăratul Rusiei Nicolau I. o biserică frumoasă, și fu închinată s. Nicolae, ierarhului făcătoriu de minuni. La biserica aceasta se celebrează în fiecare lună odată s. liturgie prin parohul ort. or. al ambasadei rusești din Berlin.

Comuna ort. or. din Poțdam se întrunește în ziua s. liturgiei în biserică, dar nu auzi aici vre-un cuvânt în limba străbunilor coloniști ruși, adecă în limba rusască, căci atât din s. altariu cât și din strana cântărețului, la mari sêrbători chiar și de pe chor și din gura diaconului (cari toți vin cu ocaziuni deosebite dela biserica rusască ort. or. din Berlin) auzi numai cuvinte, rugăciuni și cântări în limba germană. Și nu-i nici o mirare; căci toți ortodoxii adunați aici în biserica s. Nicolae din Poțdam nu vorbesc într'altă limbă decât germânește. „Tatăl nostru“, „credeul“ și toate rugăciunile le spun ortodoxii din Poțdam în limba germană, și așa s'a impus trebuința, de a servi cultul dzeesc și sânta liturgie pentru ortodoxii aceia în limba germană. Fiind-că în biserica ort. or. e admisă fiecare limbă la cultul divin, așa s'a putut cu mare ușurință permite din partea Rusiei, ca cultul dzeesc să se facă în limba germană, mai ales din cauza, că ortodoxii, de și-s cu totul germanisați, tot se țin morțiș de religiune ort. or. și chiar s'au și rugat

să capete un preot, care să li facă cultul divin în limba germană.

Petițiunile ortodoxilor germanisați din Poțdam l'au făcut pe parohul ambasadei Rusiei în Berlin pre Domnul protopresbiter Malzev, ca, rēzimāndu-se pe cuvintele s. apostol. I. Corint. XIV. 14—19. să prelucre și să edee în limba germană s. liturgie ale bisericii ort. or. sub titlul „die göttlichen Liturgien“. Pe lângă textul german se află și cel rusec, tipărit cu litere latine, fiindcă în Poțdam nu mai citește nime cu litere cirilice, și a adaos în cartea aceasta și textul slăvean al tuturor cântărilor rituale, cari au a le cânta la diferite ocăsiuni cântărețul și strana.

Așa s'a înființat, — prima în lume, biserica ort. or. cu cântarea și liturgisirea germană la anul 1890. Și eacă ce s'a întâmplat. Protestanții germani din Poțdam și de prinprejur, auzind în biserica ort. or. cantece în limba lor, veniau să vadă, să auză servițul dzeesc după ritul ort. or. Cantecele rituale cele frumoase li-au plăcut atât de tare, încât în scurt timp s'a întrunit un cor amestecat din cetățeni din Poțdam, fără deosebire de confesiune, și s'a apucat a studia și a eseguta toate cântările liturgice în biserica ort. or. în Poțdam odată pe lună, când se făcea s. liturgie. Ba și mai mult. În scurt timp. atrași mulți de grandoarea și frumșeța cultului divin ort. or. de minunatele cântări melodioase și de poesia texturilor rituale, cari lipsesc toate în biserica protestantă, au trecut peste 30 de familii de origine germană la ortodoxie. Colonia ort. or. din Poțdam s'a rădicat foarte din momentul, în care s'a introdus în biserică cultul dzeesc în limba germană și adevărat, că grandoarea și splendoarea cultului divin la ortodoxi stă atât de sus, încât fiecare înțelegătoriu creștin de altă confesiune trebuie să fie răpit de dēnsul. (Candela)

Varietăți

Sentața de moarte a lui Cristos. Don Jose Ferrer de Conto a descoperit în arhivele din Simancas (o comună spaniolă în vechia Castilie, renumită prin arhivele ei) sentența, prin care Isus Cristos a fost condamnat la moarte.

Acesta sê fie textul sentinței:

Arhivele generale din Simancas. Copie după sentența pronunțată de cătră Pilatus contra lui Cristos, Domnul nostru, descoperită în orașul Aquile, în Abruze, în anul 1580 în ruinele unui templu. Acest act era închis într'un tub de fer, scris pe un pergament în caractere ovreiești, și a fost astfel interpretat;

„În anul al XVII. al lui Tiberius Cesar, împărat roman, și monarh neînvinș al universului, în Olympiada CXXI, și în anul dela creațiunii lumii, după calculele Ovreilor 4588, după imperiul roman 73 și după captivitatea Babyloniei 417, pontificul roman Lucius Pesinus și

Mucius Sanricus, proconsul al neinvinsului Valerius Pa-
lestinus, guvernătorul Iudeii, fiind consuli; și Flavius
Quartus, fiind regent și guvernatoriu al orașului Ierusa-
lim; Pontius Pilatus fiind guvernatoriu al Galilei-de-jos;
Ana și Caiafa patriarh și mare preot; Aleo Maclus fiind
păztoriu al templului și Quintus Cornelius Sublimus și
Sextus Pompilius Rufus fiind centurioni ai consulilor ro-
mani. La 14 Martie:

„Eu Pontius Pilatus, reprezentantul imperiului ro-
man, în acest palat Larhii, rezidența noastră, judec și
condamn la pedeapsă cu moarte pe Isus, numit Cristos
Nazarenus, din țara Galilea, om din legea mosaică, se-
dițios contra marelui împărat Tiberius Cesar, și în urma
celor expuse decid, ca el să moară pe cruce ca culpabil
de a fi adunat oameni bogăți și săraci, a fi provocat tu-
multe în toată Galilea dându-se drept fiu al lui Dzeu
și rege al Ierusalimului, amenințând cu ruină Ierusa-
limul, și imperiul sacru, refuzând tributul lui Cesar, în-
drăsnind să intre în triumf, urmat de mulțime, întocmai
ca un prinț în orașul și templul divin.

„Pentru aceste cuvinte ordon centurionului meu
Quintus Cornelius de a plimba prin orașul Ierusalim îm-
preună cu doi omorțori, pe Isus Cristos legat, și îmbră-
cat cu purpură și cu o coroană de spini, ducându-și cru-
cea în spinare, pentruca să slujască de exemplu răufă-
cătorilor. Toată această ceremonie va eși pe poarta nu-
mită Antonină și va merge până la muntele Calvarius
unde după ce va fi restignit pe cruce, corpul său va re-
mănea expus ca spectacol. Se va scrie pe cruce urmă-
toarea inscripțiune în limbile ebreă, greacă și latină: în
ebree, „Aloi olisidiu,“ în greacă, „Iesos Nazarenos“ și în
latină „Iesus Nazarenus.“ De asemenea ordonăm ca ni-
meni, de ori-ce clasă ar fi, să nu îndrănească să se
opună acestei sentențe sub pedeapsa de a fi judecat ca
răsvrățitoriu în contra imperiului. Au confirmat această
sentență: Pentru cele 12 triburi ale lui Israil: Raban,
Daniel, Lean, Benciac. Barbas, Isabec, Precidam. Pentru
marele preot: Raeban. Pentru imperiul roman: Lucius
Sextilius și Amostrus Silius. Pentru gentiles: Nontan.“

Arhivele din Simancas lângă Valadolid, unde s'a
aflat acest document, au fost mult timp închise ori-cărei
cercetări. Acest depou de hârtii, creat de Carol Quintul
este cel mai important din Europa. Abia pe la 1844 s'a
permis câtorva erudiți de a face cercetări prin arhivele
din Simancas.

Convocare. P. T. Domni funcționari, membrii de
comitet și președinții despărțimentelor reuniunii învăță-
torilor români gr. or. dela școlăle confesionali din die-
cesa Caransebeșului, sunt invitați și pe aceasta cale a
lua parte nesmintit la ședința comitetului reuniunii, ce
se va ține în Caransebeș la Dumineca Tomii, după
amiază la 3 oare în localitățile institutului teologic-peda-
gogic după următorul program: 1. Raport despre consti-
tuirea și activitatea despărțimentelor reuniunii. 3. Resol-
virea cauzelor curente. 3. Luarea dispozițiilor de lipsă
pentru ținerea adunării generale iubilare de 25 de ani
din acest an. — *Bocșa-montană*, 9/21 Aprilie 1894. —

Iuon Ionașiu, m. p., președintele reuniunii. — *Ioan
Marcu*, m. p., notariul general al reuniunii.

Convocare. P. T. Domni membrii ai reuniunii în-
vățătorilor români gr. or. din Diecesa Caransebeșului,
aparținători despărțimentului Bocșa sunt și pe aceasta
cale invitați a lua parte la adunarea despărțimentului
ținândă *Mercuri după Paști în 20 Aprilie* v. a. c. în lo-
calitatea școlăi gr. or. române din Bocșa-montană cu
începere precisă la 8 oare dimineața și cu asistare la
oarele de instrucțiune din aceasta școală pe lângă urmă-
toriul program: 1. Dela 8—9 oare fiind în planul oarelor
de instrucțiune „*Aritmetica*“ școlarii din cl. I. vor fi
ocupați în tăcere scriind numerii dela 1—50. Tot așa
vor fi ocupați cu teme scripturistice în cl. III—VI. În
cl. II. se va ține propunere directă cu numerii dela
1—50 așa numitul odată unul cu 5—50. Dela 9—10
oare fiind în planul oarelor „*scrierea și cetirea*“, școlarii
din cl. I. scriu nume proprii pe tablite ear cei din cl.
II. tot aceea pe căete. În cl. III. și a IV. se va propune
din Legendariul lui V. Petri bucata de cetire 76. „*Să-
nătatea este cea mai mare comoară*“, ear școlarii din cl.
V și a VI. cetesc în tăcere bucata de cetire cu tipariu
mărunt „*Rëndul bun.*“ În fine se va arăta cetirea și în
cor cu toate clasele începând dela cl. III. La 10 oare
— în timpul pauzei — eserciții gimnastice în școală cu
toți elevii deodată și o cântare. La 10^{1/4}, până la 11 oare
fiind „*Istoria naturală*“ în planul oarelor, se va propune
în cl. IV—VI împărțirea animalelor în clase, pre basa
Legendariului. Cl. I. II. scriu pe tablite nume de animale.
2. La 11 oare demiterea școlariilor acasă apoi imediat
deschiderea adunării în constatarea celor prezenți. 3.
Critica asupra propunerilor subscrisului și a ocupării
deodată a tuturor claselor cu unul și același obiect de
învățământ, precum și asupra disciplinei. 4. Încasarea
taxelor dela membrii. 5. Propuneri din partea membrilor
6. Defigerea locului și a timpului pentru o altă adunare.
7. Alegerea comisiei verificătoare de protocolul adună-
rii. 8. Închiderea adunării. Se obsarvă, că membrii învê-
țători, cari nu vor lua parte la adunările despărțimentelor
vor fi arătați V. Consistoriu diecesan, în înțelesul ordi-
națiunii aceluiaș Consistoriu ddto 9. Octomrie 1892 Nr.
2307 Ș. — *Bocșa-montană* în 9/21 Aprilie 1894. —
Ioan Marcu, președintele desp. Bocșa.

Societatea teologică-pedagogică „Ioan Popasu“
Invită la *Ședința festivă*, care se va ține Duminecă în
24 Aprilie st. v. în sala „Reuniunii de cântări.“ Înce-
putul la 4 oare p. m. Pentru comitetul societății: Ste-
fan Otonoga, vice-președinte. — Patrichie Rădoiu, secre-
tariu. Programul: 1. Cuvânt de deschidere, rostit de pre-
ședintele societății D-I prof. P. Ionescu. 2. „Tatăl nostru,“
de Bortniansky, esecutat de corul societății. 3. „Gruî
Sânger,“ poesie de V. Alexandri, declamată de I. Curuț,
teolog curs. II. 4. „Datorințele preotului, față de paro-
hienii săi,“ disertație de Patrichie Rădoiu, teolog curs.
III. 5. „Serenada,“ de Tudor cav. de Flondor, esec. de
corul societății. 6. „O cestiune de zi,“ dialog, predat de
D. Popoviciu, teol. curs. II. și I. Mărgineanțu, teolog

curs. II. 7. „Momentele cari au contribuit la renașterea literaturii române,” disertație de Iancu Stan teolog curs. I. 8. „Dușmancele,” poesie de G. Coșbuc, declamată de D-șoara Elena Cojocariu, ped. curs. III. 9. „Ce te legeni codrule,” de I. Vorobchieviciu, esecutat de corul societății 10. Cuvânt de închidere. Oferte benevole în folosul societății se primesc cu mulțămîță și se cuitează pe calea publicității.

Corul vocal al plugarilor din comuna Logojel aranjiază în curtea școalei conf. din comună, ear la timp nefavorabil în sala școalei, în 18 Aprilie st. v. un concert cu următorul program: 1. Ruga Logojelului piesă teatrală în 1 act. 2. Bobocele de inele de I. Vidu. 3. Taci bărbate de I. Vidu. 4. Creanga ruptă de I. Vidu. 5. Ce te legeni codrule de Voriebcoviciu. 6. Duetto, cântat de Petru Costescu și Alesandru Mureșan. 7. Îngerul irm. Paștilor, esecutat de corul băeților. 8. Hai frați cu bucurie. Toate sunt esecutate de corul vocal sub dirigința învătătoriului Petru Bordea Costescu din comună. După concert va urma joc. Venitul curat este destinat fondului corului.

Deputați mireni la sinodul arhidiecesan au mai fost aleși: cerc. V Deva: *Dr. Ioan Mihai*, adv. și *Daniil David*, senat.; cerc. VI Hațeg: *Ambrosiu Bârsan*, primariu și *Teof. Tulea*, notariu; cerc. VII Ilia: *Al. Olariu*, adv. și *Aug. Nicoară*, cand. de adv.; cerc. VIII. Geoagiu: *Petru Piposiu*, jude de tablă în pens. și *Ioan Piso*, senat. magistr.; cerc. IX Zarand: *Dr. Pavel Opreșă*, prof. și *Teod. Pop*, adv.; cercul X Câmpeni: *Dr. Vas. Preda*, adv. și *Dr. Enea Draia*, adv.; cerc. XII. Cluș: *Petru Nemeș*, not. public reg. *Petru Piposiu*, jude de tablă reg. în pens.; cerc. XIII Solnoc: *N. Cosma*, not. și *Vict. Cupșa*, cand. de avocat; cerc. XIV Bistrița: *Dr. I. Popescu*, adv. și *Dr. And. Monda*, med.; cerc. XV. Târnava: *George Dima*, profesor și *Ioan Ivan*, adv.; cerc. XVI Sighișoara: *Ioan Șandru*, asesor la scaunul orfanal și *Zah. Tătariu*, v.-not. la trib.; cerc. XVII Treiscaune: *Iosif Pușcariu*, avocat și *Val. Bologa*, dir. filialei „Albina”; cerc. XVIII Brașov: *Ioan Popea*, prof. și *Ioan Panțu*, profesor; cerc. XIX Bran: *Ioan cavalier de Pușcarin*, jude la trib. suprem în pens. și *Dr. Iancu Meșian*, propriet. mare; cerc. XX Făgăraș: *Ioan Turcu*, proton. comit. și *Nicol. Găroi*, avocat.

Deputați sinodali mireni s'au ales în cercurile aparținătoare la jurisdicțiunea Consistoriului eparhial din Arad următorii dni și anume: în cercul Aradului: *Petru Truția*, avocat și *Sever Bocșan* candidat de avocat; în cercul Șiriei: *Aureliu Suci*, avocat și *Dr. I. Mera* medic; în cercul Chișineului: *Mihaiu Veliciu*, avocat și *Teodor Ceontea*, profesor preparandial; în cercul Ienopolei: *Georgiu Feier*, avocat și *V. Goldiș*, profesor gimnasial; în cercul Butenilor: *Dimitrie Bonciu*, notariu public în Arad și *Dr. Constantin Groza*, medic; în cercul Halmagiului: *Dr. Lazar Petco*, avocat și *Petru Truția* avocat; în cercul Giulei: *Dr. Nicolae Oncu*, avocat și *Dr. Lazar Popoviciu* medic; în cercul Radnei: *Ioan Beles*

adaocat și *Dr. Ioan Hosan*, medic; în cercul Timișorii: *Paul Rotariu*, avocat și *Emanuil Ungurean*; în cercul Vingei: *Vincentiu Babeș*, membru academiei de științe și *G. Ardeleanu* avocat; în cercul B.-Comloșului: *Ioan Lengeru* secretariu consistorial și *Dr. Nestor Oprean*, avocat; în cercul Lipovei: *Dr. Zeno Mocsonyi de Foeni*, proprietariu mare și *Dr. Ioan Suci*, avocat; în cercul Birchișului: *Dr. Eugeniu Mocsonyi* proprietariu mare în Capolnaș și *Dr. Liviu Marcu*, avocat; în cercul Chisăteu: *Dr. G. Dobrin* și *Constantin Lazar* avocat.

Cea mai nouă ordinațiune a ministrului Csáky sună: Candidații de învățatori și învățătoare de naționalitate nemagiară numai așa pot să fie admiși la examen verbal de calificatiune, dacă la cel scripturistic s'a dovedit că știu să predee perfect limba magiară atât în scriere cât și în vorbire. În dejudecarea acesteia se dă inspectorilor școlari libertatea cea mai extinsă, ba aceasta li-se impune direct. Ei pot să deneghe subscrierea și eliberarea testimoniului, respective diplomei, chiar și împotriva comisunii examinătoare, în cas când s'ar convinge, că respectivul candidat nu întrunește recerințele în propunerea limbii magiare.

Erariul militar — zice *Drept.* — a început deja prin oamenii săi a dărâma urieșele ziduri ce încungiură cetatea Timișoarei și cari în decurs de atâția secolu au dat pept și au respins cu isbândă dușmanii țării Bănătuului și ai monarhiei întregi.

Concurs

Conform ordinațiunei consistoriale ddo 25 Februarie 1894 Nrul 442 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. română din Cadar, protopesbiteratul Buziașului cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumintele sunt:

1. Salariu în bani gata 140 fl.
2. 4 jughere pământ livadă.
3. 1/2 jugher pământ de arătură.
4. 12 Hl. de grâu.
5. 12 Hl. de cucuruz.
6. 24 metrii volum de lemne aduși în curtea școalei.
7. Cortel liber cu grădină de 1/2 jugher.
8. Dela înmormântări unde va participa 50 cr.
9. Pentru scripturistică 5 fl.
10. Paușal pentru conferințele învățătoarești 8 fl.

Doritorii de a ocupa acest post învățătoresc, au să-și înainteze recursele cu documentele necesare — adrese comitetului parohial — administratorului protopresbiteral Aureliu Drăgan în Ghilad per Csákova.

Recurenții să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică, dar nu în ziua alegerii.

Din ședința comitetului parohial ținută în Cadar la 13 Martie 1894.

[24] 2-3

Comitetul parohial:

În conțelegere cu mine: *Aureliu Drăgan* adm. protopresb.

